

بررسی مفهوم تعهد و میزان حضور آن در غزل معاصر زهرا مرتضایی

چکیده

غزل معاصر فارسی یکی از حلقه‌های زرین زنجیره کهن غزل فارسی است و شاعرانی برجسته با آثار درخشان در این چارچوب ظهور کردند که ظرفیت‌های تازه و درخشانی را در شعر فارسی به نمایش گذاشتند. غزل معاصر افزون بر ظرافت‌ها و زیبایی‌های زبانی و لطافت‌های بلاغی و ادبی، به لحاظ محتوا نیز برجستگی‌های بسیار دارد. آمیختگی به مضامین عرفانی و دینی، توجه به مضامین انسانی، عدالت، حمایت از مظلومان و رعایت آنچه تعهد خوانده می‌شود، از وجوه تمایز غزل معاصر فارسی است. تعهد یا التزام که عبارت است که پایبندی شاعر به اصول خاص اندیشه‌ای و قرار دادن شعر در خدمت تبیین و ترویج این اصول، همواره در شعر فارسی حضور داشته است و از شعر کسانی چون کسایی مروزی و فردوسی گرفته تا ناصر خسرو و شاعران مشروطه می‌توان تعهد و شعر متعهد را در ادب فارسی دید، اما از اواخر عهد قاجاریه با آشنایی ایرانیان با مباحث نوین نقد ادبی مغرب‌زمین، بحث نظری تعهد و شعر متعهد و ملتزم نیز در بین شاعران ایرانی رواج یافت. غزل معاصر فارسی نیز از این مباحث برکنار نماند و از آنجا که غزل مهم‌ترین قالب شعری مخصوصاً در دهه‌های پس از انقلاب اسلامی است، شاهد حضور گسترده تعهد و التزام در این قالب شعری هستیم. در این مقاله برآنیم که به روش تحلیلی و توصیفی به بررسی حضور تعهد در غزل معاصر فارسی بپردازیم و یافته‌های این مقاله نشانگر آن است که غزل فارسی از دهه چهل شمسی همگام با مبارزات ملت ایران شاهد حضور تعهد بود و با انقلاب اسلامی و دفاع مقدس، تعهد در غزل فارسی به اوج رسید.

واژه‌های کلیدی: شعر فارسی، غزل معاصر فارسی، تعهد، شعر متعهد، شعر ملتزم